

GALTUNGILAINEN VALLAN GEOMETRIA

Pekka Korhonen: *The Geometry of Power. Johan Galtung's Conception of Power*. Tampere Peace Research Institute. Research Reports, No. 38. Tampere 1990, 207 s.

Pekka Korhonen asettaa tavoitteekseen tarkastella kahdentyyppistä valtakäsitettä, hierarkiaa ja autonomiaa, ja sitä kuinka näiden viitoittamat lähestymistavat yhdistyvät mielekkääksi kokonaisuudeksi Johan Galtungin kolmikymmenvuotisessa tieteellisessä työssä (s. 1). Galtungin (ja Korhosen) valtakonseption muotoutumisessa koordinaatteina ovat morgenthalainen ja gandhilainen »homokosmologia», jotka — Korhonen pyrkii osoittamaan — ovat itse asiassa rakenteeltaan samankaltaiset vaikkakin ytimiltään erisisältöiset. Samankaltaisuutena on ajatus ihmisen universaalista olemuksellisuudesta partikulaarin sosiaalisen (normit) puitteissa, ts. että aktuaalinen ihminen ja inhimillinen edistys syntyvät näiden elementtien vuorovetona. Ytimien eri sisältöinä, ja siten edistyskonseptin vastapooleina, ovat sitten klassisen poliittisen realismin will-to-power ja gandhilaiseksi käsitteeksi kutsuttu autonomiapyrkimys. Korhonen tarkastelee Galtungin ajattelun kehityskulkua näiden maastomerkkien avulla, ja lopuksi esittää oman vallan filosofiansa tarkastellun pelkistettynä synteesinä.

Korhonen jakaa Galtungin tuotannon kolmeen vaiheeseen, joita hän kutsuu gandhilaiseksi, vertikaaliseksi ja autonomiseksi inspiraatioksi. Periodisoinnin avulla ei niinkään osoiteta murroksia ja epäjatkuvuutta Galtungin ajattelussa vaan päinvastoin korostetaan tämän kehittyneen prosessin, jossa samat sanat saavat uusia merkityksiä. Perusteiltaan Korhosen työ nojaa klassisen humanistisen tradition ajatukseen koherentista persoonallisuudesta, tavoitteenaan rekonstruoida intentionaalinen kokonaisuus nimeltä Johan Vincent Galtung. Sen että Galtungin ajattelun tarkastelu semanttisessa mielessä paradigmaattisena kokonaisuutena (ja kuhnlaisittain paradigmaattisena loppuunkulumiseensa asti!) on kohteensa mielessä perusteltua voi todeta tutustumalla Maestron tuoreeseen artikkelin Journal of Peace Research -lehden numerossa 3/90. Tässä artikkelissa Galtung pyrkii uudelleen luomaan »rakenteellisen väkivallan» ajatuksensa »kulttuurisen väkivallan» käsitteenä.

Pohjoismaisessa Galtung-tutkimuksessa Korhosen työ liittyy Hans-Henrik Holmin (»Johan Galtung: 'Superstar' eller 'vaekelsespraedikant' — om udviklingen i Johan Galtungs videnskabsbegreb», 1975) ja Lars Mjøsetin (»Den galtungske kosmologi», 1983) kirjoitusten joukkoon. Kuten Holm Korhonen esittää Galtungin intellektuaalisen historian

vaiheina, mutta Mjøsetin lailla nostaa esiin sen temaattisen jatkuvuuden, jonka ytimessä on vertikaalisen sosiaalisen organisoitumisen ajatus. Johan Galtung on kiistatta pohjoismaisen rauhantutkimuksen Suuri Persoona, ja yhteiskuntatieteiden kentässä kuuluu kansainvälisesti tunnetuimpiin pohjoismaisiin tutkijoihin. Hän on Oslon Kansainvälisen rauhantutkimuslaitoksen (PRIO) perustaja ja ensimmäinen johtaja, aikoinaan Journal of Peace Research -lehden päätoimittaja, maailman ensimmäinen rauhantutkimusprofessori (Oslo yliopisto), ja pitänyt hallussaan oppituolia nimeltä UNESCO professorship in sociology. Silti on perusteltua kysyä onko norjalaisesta aristokratiasta polveutuva — tämänkin Korhonen kertoo — Johan Vincent henkilönä ja yksittäisenä tutkijana siinä määrin ainutlaatuinen, että lukijaa kannattaa rasittaa sivukaupalla ajatuksilla, jotka funktionaalisine erotteluineen ja luokitteluneen kytkeytyvät pitkälti, kuten Korhonen toteaa, sosiaalitieteiden amerikkalaiseen valtavirtaan. Tämä kysymys nousee Korhosen metodisesta (vaikkakin sellaisena artikuloimattomasta) lähtökohdasta, jota voitaneen luonnehtia romanttis-historistiseksi: Galtung edustaa luovan mielen työtä ainutkertaisessa. Korhosen Galtung, samoin kuin Hans-Henrik Holmin, on tutkimuksen metodisessa mielessä *Genius*.

Kun Korhosen työtä tarkastelee tässä perspektiivissä loppuluku tarjoaa hieman yllättävän käänteeseen. Valokeilassa ei enää olekaan Johan Vincent vaan näyttämölle astuu kirjoittaja ja itse. Loppuluku sisältää vallan filosofian artikulaation, jossa — Galtungin tavoin — behavioraalisen valtakonseption sisään sijoitetaan filosofinen ihminen. Ytimenä on gandhilaisuuteen ankkuroitu ihmiskäsitys, joka avaa vallan moraalisen ulottuvuuden. Moraalisen edistymisen mahdollisuudessa, ihmisen olemuksellisuuden dualismissa, purkautuu vallan ja väkivallan kytkentä. Työn romanttis-historistisessa ymmärtämisessä — jolle työ lähinnä antaa aihetta — loppuluku jää tekijänsä yksityisajatteluksi, subjektiiviseksi ajattelun aktiksi.

Toisenlaisen tulkinnan mahdollisuuden avaa ajatus, ettei työssä sittenkään ole kyse ainutkertaisesta elämän ja luovan mielen ilmentymästä nimeltä Johan Galtung vaan tekijän pyrkimyksestä Galtungin tekstien kautta rakentaa esiin sitä vallan diskursssia, josta oma kokemus nousee. Mutta vaikka työn jonkinlaisena pohjavireenä ovat tieteellisen tiedonkorpuksen yksittäisistä ajattelun akteista riippumatta olemassa olevat ajatussisällöt (Popperin Maailma Kolme) se kuitenkin artikuloi itsensä mentaalisten tilojen tasolla: kysymys on siitä, miten mitkään tieteen artefaktat vaikuttivat Johan Vincentin ajatteluun (Popperin Maailma Kaksi).

Työ osoittaa laajaa perehtyneisyyttä Galtungin tuotantoon, ja sen ansiona on pääosin sujuvasti, paikoitellen lennokkaasti etenevä esitystapa englanninkielellä. Korhosen ajatus ulkoisen todellisuuden ideaalityypisistä mallittamisesta (s. 3—4) ja viehtymys graafisiin — ei aina kovin informatiivisiin vaikkakin »vallan geometrian» ajatusta palveleviin — kuvioihin ilmaisevat työn itsensä aika tavalla 'galtungilaisia' lähtökohkia. Ja kuten Galtungilla Korhosella on kyky esittää ajatukset konkreettisiin illustraatioin. Metodinen jäsentäminen ja valtakonseptiota yksityiskohtaisemmin purkava ongelmanasettelu olisi ryhdyttänyt työtä ja tehnyt sen mielen-

kiintoisemmaksi tieteellisen tiedonkorpuksen, eritoten kansainvälisen politiikan ja rauhantutkimuksen rajankäynnin kannalta. Nyt lukijalle jää epäselväksi mikä ja millä perusteella Galtungin tuotannossa on »relevanteinta ja mielenkiintoisinta» (s. 23), ts. kytkee sisällöllisesti työn esiinnostamat alateemat. Ja jos tarkoituksena on osoittaa, että Galtung saa aikaan mielekkään kokonaisuuden kahdesta eri valtakonseptiotyypistä, niin mikä on se ongelma tai ristiriita jonka Galtung tässä ratkaisee? Eivätkö »hierarkia» ja »autonomia» ole Galtungin konseptiossa — joka Korhosen mukaan syvemmässä mielessä on filosofinen, ei empiirinen — toisistaan loogisesti seuraavat käsitteet? Kysymykseen vastaaminen edellyttää, että tekstissä systemaattisemmin erotetaan Galtungin sanomisen pintarakenne ja Korhosen tulkinnan siinä esiin nostama syvärakenne.

Se, että Korhosen työ kaipaa metodista ryhdyttämistä, metodologisten kiintopisteiden naulaamista ja metodisten sovellutusten artikulaatiota, kytkee työn yleisempään yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen liikkeeseen, jossa »kovan» metodologian vammana on »pehmeys» yksityisajatteluna ja narratiivina, objektivismista seuraa sen kääntöpuolena subjektivismi. Tässä mielessä työ on aikalaisensa, esimerkki yleisemmästä. Kun ambitio toisaalta on mittava ja ajatuksensa pontta niin voi vain varoittavalla äänensävyllä todeta — lainaten tässä Galtungin lausuntoa kuultuna kiistanalaiseksi muodostuneessa virantäyttöprosessissa Lundin yliopistossa — että nuori tutkija, kenties, »er kommet til de store synteser litt for tidlig».

HELENA RYTÖVUORI
